УЧАСТНИКИ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ

“Збірайце і захоўвайце для гісторыі”

Як рабілі першы крок да стварэння музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны

Супрацоўнікі Камісіі захіпаях расповедаў ваеннапалонных, ваеннапалонных руху, падполля, збіралі дакументы пра подзвіг ваўчэй-беларусаў на фронтах, пра першых Герояў Савецкага Саюза, пра трэцяю прадукцыю людзей, вызваляльных прамысловых прадпрыемстваў, навучальных установаў, установаў культуры. Дакументы і матэрыялы паступалі ў Камісію з ЦК КПБ(б), штаба партызанскага руху партызанскіх раёнаў і абкамаў, штабаў партызанскіх брыгад і нацпарад на самы ідэйнікоў нарочнага знішчэння.

Ва ўсіх партызанскіх брыгадах і атрадах, якія дзейнічалі ва асобных, былі накіраваны спец. аб нейкаводнай абсуду і захаванне матэрыялаў па гісторыі партызанскіх брыгадах, пра звярствы фашыстаў на акупаванай тэрыторыі. Вось пра што і ў сакрэтарыяце пісце да камандзіра Пагоскага партызанскага злучэння Сасноўскіх: “У нятэ нагаварыванне для гісторыі дакументы, якія канстэрпіраюць развіцці партызанскага руху у Беларусі, збіраюцца і захоўваюцца у штабе злучэння. Пры немагчымасці адтаўрэці у штаб, захоўвайце на месцах, закопаўшы пазначаныя матэрыялы у нікарылых мешках ці ў бутэлках і ў вызначленых районах ад акупантаў. Захоўвайце таксама ўсе сакрэдзкія кнікоі і іншыя дакументы, канфіскаваныя і нешмацу. Гэта, што не ўпішчаюць дадзены момант асобнай каштоўнасці”. На жаль, пра нікалы дзён пасля падпісання гэтага гістарычнага дакумента Іван Скапабан гаранцыі загінуў у бой супраць нямецкіх акупантаў.

Больш за год Камісіяй сабрана дакументальных матэрыялаў. Іта, перш за ўсё, выданні падпольных райкамаў і абкамаў КПБ(б) б у выглядзе газет, лістовак, брашур, заклікаў і звароткаў, партызанскіх рукапісных часопісаў, баявых лістоў і сцінных газет, выданняў беларускіх пісьменнікаў і паэтаў, а таксама дакументаў нямецкіх акупацыйных улад.

18 ліпеня 1943 года Камісія прыняла да сакратара Пінскага падпольнага абкама КПБ(б) А.Клімчэнка сем эксэмпляраў газеты “Палеская правда”. У снежні 1943 года Рудзенскі падпольны райком КПБ(б) накіраваў у Камісію чатыры экземпляры нацыяналістычнай газеты “Беларускае слова”, “Рупь”, часопіс “Наша ратуша”, “Ніва”, “Новы шлях”, агітацыйныя плакаты і іншае дадзеі.

Падробную калекцыю дакументаў Камісіі атрымала ў маі 1944 года і ад 1-й партызанскай брыгады імя Леанчыка Віцебскай вобласці. Некаторыя выданні зараз гістарэнцы мурманскіх, якія дзейнічала у Старобінскім і Лобанскім раёнах.

У Камісію паступала амаі нямецкай прапагандысцкая агітацыйнай літаратуры. Так, 14 і 25 верасня 1943 года камандзіраніе партызанскай брыгады імя Суворава Віцебскай вобласці накіравала нямецкія дакументы, захопленыя партызанамі пры разгроме варожага гарнізона ў Пліскім рабіне (цяпер Вялікі Ліцвін Віцебскай вобласці). Сярод іх: нумары газеты “Мінск-шайтуне”, “Ліцкае вісо”, “Беларуская газета”; часопіс “Новы шлях”, агітацыйныя плакаты і іншае дадзеі.

Падробную калекцыю дакументаў Камісіі атрымала ў маі 1944 года і ад 1-й партызанскай брыгады імя Леанчыка Віцебскай вобласці. Некаторыя выданні зараз гістарэнцы мурманскіх, якія дзейнічала у Старобінскім і Лобанскім раёнах.

У Камісіі